

**Рішення спеціалізованої вченої ради  
про присудження ступеня доктора філософії**

Разова спеціалізована вчена рада Волинського національного університету імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України, місто Луцьк, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Мартинюку Ростиславу Федоровичу з галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування на підставі публічного захисту дисертації «Інноваційно-інвестиційна складова фінансової безпеки банківських установ» 27 серпня 2024 року.

**Мартинюк Ростислав Федорович** 1997 року народження, громадянин України, освіта – вища: у 2020 році закінчив Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки та здобув ступінь вищої освіти «магістр» за спеціальністю «Облік і оподаткування» та здобув кваліфікацію «магістр з обліку і аудиту». Фізична особа-підприємець.

**Дисертацію виконано** у Волинському національному університеті імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України, місто Луцьк.

Науковий керівник: **Стащук Олена Володимирівна**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Здобувач має дванадцять наукових публікацій за темою дисертації, з них чотири статті у наукових фахових виданнях України:

1. Мартинюк Р. Ф. Дослідження інновацій банківської сфери зарубіжних країн та можливості їх імплементації в Україні. *Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*, 2024. № 1(37), С. 61-67. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-01-61-67>. URL: <https://www.echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/886> (0,48 д.а.)

2. Мартинюк Р. Ф. Комплексний аналіз інвестицій в інновації банківських установ в контексті забезпечення їх фінансової безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Міжнародні економічні відносини та світове господарство"*, 2024. Випуск 50. С. 131 - 135. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-50-22> URL: [http://visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/50\\_2024ua/24.pdf](http://visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/50_2024ua/24.pdf). (0,55 д.а.)

3. Стащук О., Мартинюк Р. Специфіка застосування когнітивних технологій та штучного інтелекту в сучасній банківській діяльності. *Економічний форум*, 2021. № 1 (3), С. 134-138. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-3-19>

URL: [http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy\\_forum/article/view/240](http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy_forum/article/view/240)  
*Особистий внесок автора: сформульовано основні переваги використання когнітивних технологій у діяльності банківських установ, встановлено передумови підвищення ефективності застосування онлайн-банкінгу в комерційних банках, обгрунтовано необхідність забезпечення інформаційної безпеки клієнтів банківських установ в умовах широкого впровадження банківських інновацій (0,49 д.а., автору належить 0,32 д.а.)*

4. Мартинюк Р. Ф. Теоретичні підходи щодо трактування сутності банківських інновацій та виокремлення цілей їх впровадження. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр.*, 2023. Вип. 5(163). С. 33-39. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-5-5> URL: [http://ird.gov.ua/sep/doi/sep2023.05.033\\_u.php](http://ird.gov.ua/sep/doi/sep2023.05.033_u.php) (0,93 д.а.)

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам Кабінету Міністрів України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

**Борисюк Олена Володимирівна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Волинського національного університету імені Лесі Українки.

**Зауваження:**

1. У дисертаційній роботі (п.п. 1.1) автором запропоновано алгоритм реалізації інноваційно-інвестиційної діяльності банківських установ, що включає 5 послідовних етапів від аналізу передумов здійснення інноваційної діяльності до оцінювання ефективності використання інноваційно-інвестиційних ресурсів банків (с. 42 – 43). Важливо уточнити адаптацію такого алгоритму для банківських установ різного розміру та типу власності.

2. Позитивно, що в дисертації піднімається проблема забезпечення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ. Таким чином, фокус уваги переміщається на рівень фінансового менеджменту комерційних банків (с. 48 – 53). Однак, як відомо, проблематика забезпечення фінансової безпеки різномірівна та багатосуб'єктна. Відтак, у підрозділі 1.2 роботи слід було би показати взаємозв'язок фінансової безпеки банківських установ та фінансової безпеки банківської системи країни.

3. У п. 3.3 роботи під час інтегрального оцінювання ефективності механізму

забезпечення інноваційно-інвестиційної безпеки в контексті забезпечення конкурентоспроможності банківських установ (с. 174 – 185), доцільно було б приділити увагу не лише фінансовим чинникам, й таким релевантним факторам забезпечення конкурентоспроможності банківських установ, які пов'язані із персоналом, репутацією банківських установ, рівнем технічної оснащеності банку, рівнем надання банківських послуг, політико-правовим середовищем, євроінтеграцією тощо.

4. Цікавою розробкою автора, яка, при тому, має значне прикладне значення, є підхід до оцінювання ефективності механізму забезпечення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банку на основі іманентних властивостей інноваційно-інвестиційних ресурсів (с. 165 – 171). Здобувач фактично, досліджує, прогнозує і моделює яким чином будуть змінюватися ключові показники діяльності банківських установ та інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банку шляхом ефективного розвитку інновацій. Однак, ще більшого значення набула б ця розробка, якби було показано вплив не тільки на фінансову безпеку банківських установ, але й на окремі параметри фінансової безпеки банківської системи.

**Теслюк Софія Анатоліївна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Волинського національного університету імені Лесі Українки.  
**Зауваження:**

1. У першому розділі роботи (с. 57 – 58) автор розкриває теоретичні засади інноваційно-інвестиційної безпеки банківських установ, формулюючи її визначення у вузькому та широкому значенні. Однак, проводить аналіз стану інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ, беручи за основу лише визначення у вузькому значенні, залишаючи поза увагою, інші якісні характеристики досліджуваного поняття, такі як поліпшення обслуговування споживачів банківських продуктів, послуг і технологій, наявність стратегії розвитку комерційного банку тощо.

2. У п. 2.1. дисертаційної роботи (с. 83 – 99) проведено аналіз головних індикаторів фінансової безпеки банківської сфери України, на основі чого автором ідентифіковано загрози інноваційно-інвестиційній безпеці банківських установ. Однак, щодо усунення зазначених загроз відсутні рекомендації у третьому розділі дисертації.

3. У роботі (п.3.1) автором наведено приклади зарубіжного досвіду у сфері функціонування банківських інновацій. На наш погляд, варто було б більш детально

висвітлити успішні кейси з різних країн, а також можливості їхньої адаптації в українських реаліях (с. 144-150).

4. Доцільно було б розглянути можливі виклики та перспективи зміцнення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ у повоєнному періоді.

**Барановський Олександр Іванович**, Заслужений економіст України, доктор економічних наук, професор, професор Інституту післядипломної освіти Державної навчально-наукової установи «Академія фінансового управління» Міністерства фінансів України (м. Київ). **Зауваження:**

1. Розділ 1 доцільно було назвати «Теоретико-методологічні засади інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки комерційних банків». Водночас у теоретичному розділі дисертації недоцільно наводити норми чинного законодавства / нормативних актів / методичних рекомендацій міністерств і відомств (с.28-29, 41, 48-49, 56, 69-70), вітчизняну практику (с.45-46).

2. Навряд можна погодитися з твердженням дисертанта, що «поняття інвестицій ширше за інновації та включає його в себе. Вони співвідносяться як ціле та одиничне якщо розглядати їх в ракурсі філософських категорій. Серед різних видів інвестицій можна виокремити інвестиції в інновації» (с.41). По-перше, загалом ці поняття мають різну природу, а відтак їх не можна розглядати як ціле та одиничне. По-друге, інвестиції переважно асоціюються з фінансовими ресурсами, тоді як інновації можуть бути не лише фінансового характеру. По-третє, інноваційний процес має не лише фінансове, а й кадрове, матеріальне, інформаційне, технологічне, програмне забезпечення. По-четверте, наявність в сукупних інвестиціях інвестицій на інновації не означає правильність наведених дисертантом перших двох тез. Крім того, не зрозуміло, про результативність яких впроваджених товарів йдеться при характеристиці ефективності введених інновацій (с.43), а також, що дисертант розуміє під банківськими установами.

3. Представлений на рис. 1.3 перелік складових фінансової безпеки банківських установ є неповним, позаяк не враховує ресурсну, валютну, боргову, інфляційну безпеки. Відсутня розшифровка представленого на рис. 1.5 механізму забезпечення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ. У п.1.2 правомірно вести мову не про об'єкт / суб'єктів (с.58) / предмет (с.63) / принципи (у пункті НН – с.24) інноваційно-інвестиційної безпеки як такої, мету фінансової безпеки банку (с.69), а про об'єкт / суб'єктів / предмет / принципи / мету її забезпечення / забезпечення ФБ банку. Принцип наукової обґрунтованості

забезпечення інноваційно-інвестиційної безпеки (с.62) має включати обґрунтування доцільності не лише впровадження інноваційних продуктів у банківську діяльність, а й пошук / виділення / спрямування необхідних для цього інвестицій.

4. У розділі 2 окремі фактологічні матеріали (рис. 2.6, 2.7, 2.9-2.20, 2.22, 2.23 і табл. 2.4-2.12, 2.15) потребують актуалізації.

5. Дискусійним є віднесення дисертантом до ознак банківських інновацій (рис. 3.1, с.145) зменшення рівня ризиків, позаяк із упровадженням окремих інновацій рівень ризиків може і підвищуватися. До дискусійних можна віднести і пропозицію дисертанта про створення спеціального підрозділу із забезпечення інноваційно-інвестиційної безпеки комерційного банку, позаяк гіпотетично такий підрозділ в змозі створити лише великі комерційні банки з державним капіталом, невеликі ж приватні комерційні банки не мають такої можливості, а комерційні банки іноземних банківських груп керуються в цьому плані політикою своїх материнських структур. Дискусійними є й пропозиції дисертанта про виокремлення при характеристиці чинників впливу на інноваційно-інвестиційну складову фінансової безпеки банківських установ безпеки останніх організаційного і нормативно-правового характерів (рис. 3.6) з огляду на їхню невизначеність, а також щодо визначення конкурентоспроможності комерційного банку за рівнем його інноваційно-інвестиційної безпеки, оскільки конкурентоспроможність комерційного банку зумовлюється численними чинниками.

6. Підрозділ 3.1 «Зарубіжний досвід функціонування банківських інновацій та можливості його імплементації в Україні» містить цікавий систематизований матеріал про впровадження банківських інновацій у зарубіжних країнах. Утім, поперше, у підрозділі відсутні будь-які посилання на інвестиції у зазначені інновації. По-друге, недостатнім є наголос на імплементацію цього досвіду в Україні з викладенням чітких механізмів впровадження / інвестування таких інновацій.

7. Висновки до розділу 3 містять багато суто анотаційних фрагментів. Викладення висновків щодо п.3.1-3.3 непропорційне. У Висновках до дисертації також багато фрагментів суто анотаційного характеру. Замість анотованого вступу в них слід було зазначити, яке важливе наукове завдання вирішено за результатами дослідження. Некоректними є вживані дисертантом словосполучення «крайніх тенденцій світового досвіду у сфері банківських інновацій» (с.47), «практичних джерел» 9 (с.53), «ризиків інноваційно-інвестиційній безпеці» і «загрозами відповідної підсистеми фінансової безпеки банку» (с.60), «відсотка активів банківського сектора у ВВП» і «рівня кредитів комерційних банків» (с.76), «інноваційно-інвестиційну безпеку з точки зору середовища походження її загроз»

(с.78), «температура росту реального ВВП» і «загрози фінансової безпеки» (с.91), «температура росту реального ВВП на душу населення» (с.92), «показники питомої ваги банківських кредитів та активів комерційних банків України у ВВП» (с.93), «частка активів банківських установ України у ВВП» і «частка кредитного портфеля банківських установ України у ВВП» (с.94), «загрози інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки комерційних банків» (с.121), «загрози і ризики безпеки банку» (с.177). У роботі є й редакційні погрешності.

**Копилук Оксана Іванівна**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу Львівського торговельно-економічного університету (м. Львів). **Зауваження:**

1. Дисертантом ґрунтовно розкрито теоретичні основи інноваційно-інвестиційної діяльності банківських установ та розроблено алгоритм реалізації інноваційно-інвестиційної діяльності (рис. 1.1, с. 42) в контексті реалізації 5 основних етапів. Загалом підтримуючи таку розробку автора, доцільно було б включити одним із етапів реалізації інноваційно-інвестиційної діяльності оцінку рівня інноваційно-інвестиційної безпеки банків в контексті ідентифікації ризиків, загроз, небезпек.

2. Автором розроблено механізм забезпечення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ (рис. 1.5, с. 61), представлено послідовність дій щодо фінансування та оцінки ефективності інвестицій у інновації з врахуванням стану, моніторингу інноваційно-інвестиційної безпеки й впливу екзогенних та ендогенних загроз. Поруч з цим, деталізація форм, методів, важелів та інструментів як складових механізму інноваційно-інвестиційної безпеки банків залишилася поза увагою дисертанта.

3. У п. 2.1 "Макроекономічні детермінанти інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ" здійснено ґрунтовну оцінку показників діяльності банківської системи України за 2020-2023 рр. в контексті виявлення стимулюючих та деструктивних чинників впливу на інноваційну діяльність з дотриманням безпеко орієнтованого підходу та виокремлено загрози інноваційно-інвестиційній безпеці. Проте, окремі показники-індикатори, які впливають на стан інноваційно-інвестиційної безпеки банків України у роботі не враховано, зокрема: рівень фондування в інновації, рівень інвестиційного забезпечення інновацій за рахунок строкових депозитів, рівень проникнення інвестицій, рівень кредитно-інвестиційної активності банків тощо.

4. У п. 2.3. "Комплексне оцінювання інноваційно-інвестиційної складової

фінансової безпеки банківських установ з використанням економіко-математичного моделювання" (с. 121-132) автором запропоновано власну методику оцінювання інноваційно-інвестиційної безпеки банків з використанням таких підходів, як 1) аналіз інвестицій в інновації; 2) визначення типу інноваційно-інвестиційної безпеки банківської установи (рис. 2.21, с. 124) та апробовано її для визначення рівня інноваційно-інвестиційної безпеки АТ КБ "Приватбанк" та АТ АКБ "Львів". Поруч з цим, вимагає більш детального обґрунтування пропозиція автора щодо вибору: банків-об'єктів дослідження, які є різними за системною важливістю, величиною активів, формою власності та інноваційно-інвестиційною спроможністю; індикатора ефективності банківських інновацій, який розрахований як співвідношення інвестицій в банківські інновації до власного капіталу банку (с. 132) та доведення тези про вплив інвестиційних ресурсів на рентабельність активів як дуже слабкий.

5. У підрозділі 3.3 "Розробка методичних рекомендацій щодо зміцнення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ у контексті забезпечення їхньої конкурентоспроможності" автором розроблено методичний інструментарій оцінювання інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки на основі часткових коефіцієнтів стабілізаторів та дестабілізаторів, до яких віднесено індикатор ефективності банківських інновацій, коефіцієнт миттєвої ліквідності, коефіцієнт достатності капіталу, коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт рентабельності власного капіталу (с. 178-184). На нашу думку, вибір таких коефіцієнтів вимагає більшої конкретизації з позицій оцінки їх впливу на рівень інноваційно-інвестиційної безпеки. Враховуючи взаємозв'язок показників прибутковості активів і прибутковості капіталу банківських установ, доцільно було б запропонувати у даному методичному підході коефіцієнт співвідношення довгострокових кредитів до довгострокових депозитів юридичних і фізичних осіб як вагомого джерела інвестицій, які можуть спрямовуватися не лише у кредитно-інвестиційну діяльність, але й у інноваційну.

6. У п. 3.3 "Розробка методичних рекомендацій щодо зміцнення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ у контексті забезпечення їхньої конкурентоспроможності" автором розроблено підхід до оцінювання ризиків діяльності окремих банків та вибору ними типу інноваційно-інвестиційної стратегії (с. 184-187). Варто було б більш детально розкрити підходи до обґрунтування типу та характеристики агресивної, поступальної, захисної, поміркованої та стабілізаційної інноваційно-інвестиційної стратегії банків.

7. У роботі має місце різна періодизація досліджень, зокрема, наведено дані щодо динаміки розвитку Інтернет-банкінгу серед різних вікових груп населення в

окремих банківських установах України за 2019-2021 рр. (табл. 2.5, с. 104), показники фінансової безпеки Приватбанку (табл. 2.6, с. 117) за 2019-2022р., динаміка номінального, реального ВВП України та ланцюгового темпу приросту реального ВВП за 2020-2022 рр. (рис. 2.4, с. 91), динаміка реального ВВП України на душу населення та його ланцюгового темпу росту за період 2020-2022 рр. (рис. 2.5, с. 92) тощо, що ускладнює можливість обґрунтування висновків та дослідження впливу війни на стан інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банків.

Результати голосування:

«За» – 5 членів ради;

«Проти» – 0 членів ради;

«Утрималися» – 0 членів ради.

На підставі результатів голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Мартинюку Ростиславу Федоровичу ступінь доктора філософії у галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Голова разової  
спеціалізованої вченої ради,  
доктор економічних наук, професор



Микола КАРЛІН